

Jednou z nejpůsobivějších raně byzantských ikon, které se dochovaly v sinajském monastýru svaté Kateřiny, je bezesporu ikona Spasitele Všemohoucího. Je provedena technikou enkaustiky (vosková metoda). Ikona dokládá velké možnosti této výtvarné techniky.

Na této sinajské ikoně Krista Pantokrátora jsou zdůrazněny ideje panování a kněžství. Je oblečen do purpurového chitonu a himatia, jehož barva v Byzanci jednoznačně asociovala s císařskou mocí. Hvězdnaté pozadí symbolizuje věčnost a kosmos. Níže umístěné budovy jsou zobrazeny pomocí tzv. „přirozené perspektivy“ a symbolizují nebeský Jeruzalém. V levé ruce drží Spasitel knihu Evangelia ozdobenou křížem, který připomíná Jeho spásonosnou oběť. Toto bohoslužebné Evangelium přitisknuté k hrudi je také upomínkou na Jeho úlohu nejvyššího archijereje.

Jeho žehnací gesto má hluboký dogmatický význam. Jak víme ze středověkých výkladů, tři spojené prsty symbolizují svatou Trojici, dva zdvižené prsty, leh-

ce ohnuté pod sebou, vyjadřovaly tajemné spojení božské a lidské přirozenosti v Kristu.

Zajímavá je úmyslná asymetričnost Kristovy tváře. Zatímco levá část má klidný, přísný výraz s široce otevřeným okem a plynule zaobleným obočím, pravá část je zcela jiná – daleko expresivnější, obočí pozdvižené a ostře prohnuté, oko hledí upřeně a naléhavě. Umělec se snažil vyjádřit osobu Krista jako Bohočlově-

ka, současně všemohoucího vládce světa a zároveň soucitného Spasitele.

Z levé části tváře na nás z věčnosti hledí vtělený Boží Syn, Kristus Všemohoucí, soudce a Pán živých i mrtvých. Pravá polovina obličeje patří Božskému Spasiteli, který z lásky k člověku sestoupil s nebes, přijal celou bídu našeho lidství, bere na sebe hříchy světa, nechá se připočíst ke zločincům, přijme utrpení a smrt, aby zachránil člověka pro věčný blažený život. Na levé části vidíme Boží vznešenost, moc a spravedlivost, z pravé poloviny na nás hledí Jeho láska a soucit, které Jej přivedou až na kříž.